Čarli Šin

KNJIGA O ŠINU

Prevela
Tatjana Milosavljević

Laguna

Naslov originala

Charlie Sheen
The Book of Sheen
A Memoir

Copyright © 2025 by Charlie Sheen
Originally published by Gallery Books, an Imprint of Simon & Schuster, LLC.

Translation copyright © 2026 za srpsko izdanje, LAGUNA

Mami i tati,
I svim pesnicima sa asfalta koji još jure svoje snove

„Hrabrost je plemenitost pod pritiskom.“
– ERNEST HEMINGVEJ

„Dejv nije kod kuće.“
– ČIČ & ČONG

POGLAVLJE 1

Trećeg septembra 1965. godine u Njujorku, u dva minuta do jedanaest uveče, rodio sam se mrtav.

Mislim, ono, gotov da mi okače kartonče o nožni palac i otpreme me u jebenu hladnjaču, baš tako mrtav. Lekar-akušer me je smesta proglasio pomodrelom bebom i bacio se na pokušavanje da me oživi, pošto je pupčana vrpca obavijena oko vrata šezdesetih značila da si verovatno najebô.

Moja jadna mama Dženet morala je da gleda dok me je drmusao i šljepao, rastrzana negde između „Nemojte odustati!" i „Nemojte ga više mučiti!"

Moj otac Martin Šin, karijerni katolik – ili katatolik, kako volim da kažem – uvrtao je brojanicu u rukama, smišljao posmrtnu besedu (vrlo verovatno kratku) i već tražio da odu po najbližeg popa i izvuku ga iz kreveta da mi dâ poslednje pomazanje.

Spreman za svoj prvi krupni plan na sceni, ginekolog-akušer po imenu Irvin Šejbon* teatralno se okrenuo prema mom

* Reč je o poznatom specijalisti ginekologije i akušerstva Irvinu Šejbonu (Irwin Chabon). Čarli Šin je objasnio da je namerno izmenio spelovanje prezimena u Shaybone (izgovara se isto), kako bi time odao počast čoveku čije prezime nikada nije zaboravio. (Prim. prev.)

ocu. Poput plamene strele iz njegovog Hipokratovog luka, kroz izmaglicu tamjana i straha dolete njegov glas i grunu: „Vi radite *svoj* posao, a ja ću *svoj*."

I čoveče, kako ga je samo uradio.

Istamburao me je kô da mu dugujem silne pare. Moji roditelji su ćutke posmatrali i čekali u nadi da će se čudo dogoditi i da će se naposletku ipak začuti *krkljokašljoplač* koji od pamtiveka najavljuje dolazak novog života.

Konačno sam stvarno *krkljokašljozaplakao*. (Na neki način.) To kako moji roditelji opisuju moje buđenje nimalo ne podseća na naporno zagrevanje automobilskog motora u ledeno jutro. Više liči na kofu vode sasutu u lice pijandure u ćeliji za trežnjenje.

Kao direktan rezultat herojskih napora akušera, moji roditelji su mi ponosno dali srednje ime Irvin. Karlos Irvin Estevez. Moram priznati da sam za to da se detetu prvo dozvoli da malo poraste i da onda, kada nauči da samo pusti vodu u toaletu, dobije pravo glasa po pitanju srednjeg imena. Jer očiglednijeg kandidata od mog valjda svet nije video. „*Irvin?*" Je l' vi to mene zezate? 'Alo, mama, tata, imali ste dva izbora, a ne pedeset. Jer iako je Karlos evoluirao u Čarlija, a Estevez ustupio mesto Šinu, Irvin štrči kô povređen palac, toliko da iz aviona možeš da ga vidiš. (*Čarls Šejbon* je običan da običniji valjda ne može biti.)

Jebi ga: Irvin mi je spasao život. Ili ga je barem pokrenuo. Bukvalno.

To što sam rođen mrtav nikada nije prestalo da me intrigira. Koliko god sam fasciniran tim svojim čudnim dolaskom na svet, njegova senka me muči podjednakom snagom. Dobro, de, može biti da je *muči* pomalo dramljenje. *Zabezeknjuje* bolje pogađa suštinu, i to pravo u centar.

Pupčana vrpca je ono što te održava u životu. Provereni provodnik kroz koji pristižu brižljivo kalibrisani obroci mama-klope, ono doručak-ručak-večera, sve po redu. Bilo je teško pomiriti se s pomišlju da se taj životvorni vod koliko u

prvom minutu pretvorio u dželatovu omču. Ista cevčica koja je devet meseci savršeno održavala moje telo u životu surovo je onemogućavala neophodno, brzo preusmeravanje vazduha, hrane i glasa.

Posle svih ovih godina, i dalje sam ubeđen da je to što sam u detinjstvu mucao – zbog čega još vučem traume premda sam davno odrastao – neraskidivo povezano sa tom njujorškom bolnicom, slučajnim popriштem zločina poznatog kao *moj rođendan*.

Da li je to samo mit kojeg se uporno držim, i kome se povremeno čak i *klanjam*? Činjenice su činjenice – isključivo je do mene kako ih tumačim ili analiziram. Svi smo mi u nekom trenutku žrtve svog detinjstva. A koliko često rešavamo da se vratimo u njega i oslušnemo ta šaputanja, to je već ozbiljna zajebancija tipa žito/kukolj.

POGLAVLJE 2

Uspomene su nepouzdane. Da pojasnim: stvarni događaj i naše sećanje na njega kao da nikad ne putuju zajedno.

Uspomene iz ranog detinjstva mogu ličiti na probijanje kroz najgušću moguću maglu. Nikada nisam siguran da li prizor u mojoj glavi potiče baš iz tog trenutka ili sa gadno izgužvane slike koju sam ko zna kad video u albumu punom zrnastih fotografija iz osamdesetih. Kao što rekoh, nepouzdano.

Imao sam dve godine, još smo živeli u Njujorku, i išao sam na svoju prvu operaciju. Ne bi li mi šarenilom odvratili pažnju, moji roditelji su me od glave do pete obukli u vrlo elegantno kaubojsko odelo u fazonu Roja Rodžersa. Mali kaubojski šešir, čizme, mamuze i dva hromirana kolta četrdesetpetice na kapisle. Ko šiša operaciju, nikakvi banditi i konjokradice nisu bili ni do kolena ovom revolverašu.

Nego, moram da vrnem kola sa arnjevima malčice unazad.

Šest meseci pre toga počeo sam da reagujem vrlo dramatično kada me neko pogleda. Primetim li da je iko makar okrenuo glavu u mom pravcu, pa makar to bilo i nasred ulice, počinjao sam da vrištim iz sveg glasa: „NEMOJ DA ME GLEDAAAAAŠ!“

Zbog čega je svima bilo neprijatno, budući da sam bio baš sladak klinac.

Nekako je proročki to što sam toliko prezirao te vizuelne invazije, da bih naposletku postao neko u koga vazda i na svakom mestu bulje svi koji se zateknu u blizini.

Pokušaji mojih roditelja da otkriju uzrok ovih mojih napada rastrojenosti nisu dali nikakvih rezultata. Neka sranja se naprosto jednog dana pojave i odluče da ostanu. (Otprilike kao i ljudi.)

Dva ili tri meseca po početku tih mojih hroničnih histerisanja, na patološku žurku upao je novi nezvani gost: samo bih zavukao ruku u pantalone, dograbio se za jaja i počeo da ih maltretiram. Što sam se glasnije drao, to sam jače stiskao. (Aha, i dalje vrištim, i dalje se hvatam za jaja, samo ne oboje u isto vreme i nikada na javnom mestu. Napredovao sam.)

Jedna mamina prijateljica, inače psihoterapeut, prisustvovala je jedne večeri toj predstavi i sabrala dva i dva; preporučila je da me odvedu na pregled zbog moguće hernije. Naprezanje i silina moje dreke su, kako izgleda, pokidali nešto tamo dole, ispod opasača za pištolj. Nekoliko dana kasnije skockali su me za moj okršaj kod OK korala. Operacija je bila uspešna – a moja glasna ozlojeđenost zbog tuđih pogleda rasturila je logor i zdimila iz grada.

Uopšte se ne sećam ovoga što sam upravo podelio s vama. To je priča sklepana od ćaskanja za trpezarijskim stolom i prisećanja mojih roditelja u večerima za koje ne želite da se završe, stešnjenim između dana kada ste oduvek znali da će se ipak završiti.

Moja „uspomena“ potiče sa jedne fotografije za koju sam ubeđen da sam je osamdeset i neke video u nekom starom albumu. U mojoj glavi, na njoj sam ja u kaubojskom odelu, savršeno mirno zagledan u objektiv. Još pokušavam da pronađem tu fotografiju, ali ovog časa zadovoljavam se sećanjem na nju.

POGLAVLJE 3

Moj tata je iz Dejtona, u Ohaju, otišao 1959. godine, *Grejhaundovim* autobusom, sa pedeset dolara u džepu i kartom za Njujork u jednom pravcu. Posle pobede na državnom prvenstvu u besedništvu, novac od nagrade upotrebio je da ostvari svoj san da postane glumac. Njemu Džejms Din nije bio samo idol – bio je rešen da nastavi tamo gde je ovaj stao.

Ne bi li ubrzao početak ove svoje misije, tata je pre no što će zbrisati iz grada namerno pao na prijemnom ispitu za jednu lokalnu višu školu. Čime je namerno prekršio obećanje dato ocu – njih dvojica su, kako izgleda, nekad „stiskom ruke" potvrdili nekakav dogovor koji je obuhvatao sticanje diplome višeg obrazovanja. Ćale je i dan-danas nekrunisani kralj loših ocena u istoriji pomenute više škole. Njegov otac, Fransisko Estevez, koga je obožavao – a koga ja nikada nisam imao zadovoljstvo da stvarno upoznam – radio je gotovo pedeset godina u NCR-u (National Cash Register), fabrici registar-kasa. Bio je doseljenik iz Španije i vrlo je slabo (ako uopšte) govorio engleski. Tatinu mamu, Meri En Felan, upoznao je na nekoj lokalnoj igranci za dođoše. Ona pak beše pristigla brodom iz Irske, u potrazi za boljim… bilo čime. Zaljubili su se jedno u drugo, venčali

i izrodili *desetoro* dece, devet dečaka i jednu devojčicu. Bio je to muški cirkus, u kojem je moja stamena tetka Karmen bila krotiteljka lavova.

Tata je imao jedanaest godina kada mu je mama umrla, a njegov otac se nikada nije ponovo oženio. Ne mogu ni da zamislim, ni da se pretvaram da razumem kakva je to tuga morala biti za dete njegovog uzrasta.

Mislim da je, kao rezultat toga, tata čitavog života preduzimao ekspedicije u otadžbine svojih roditelja, kako bi, što od živih rođaka, što iz priča i uspomena koje su oboje ostavili za sobom, doznao ko su bili i za šta su se zalagali u životu. Ova njegova potraga divna je i herojska, i traje i dan-danas. Neki će reći da je to potera za duhovima; ja to nazivam isceljenjem duše.

Negde u isto vreme kad je tata planirao svoje veličanstveno bekstvo, mama je krojila slične planove da pobegne iz te savezne države. Ne *s njim*, naravno, budući da se tada još ne behu sreli. Ne umem da vam kažem šta je falilo Ohaju u to vreme, ali čini se da je bežanija postajala trend.

Dženet Templton je spakovala kofere i naumila da ode – kud god, samo ne u Klivlend. Bila je 1960. godina; u Provinstaunu, u Masačusetsu, čekao ju je letnji posao u jednom restoranu, a već je imala obezbeđenu stipendiju za Umetnički institut u Bostonu. Svega nekoliko presedanja autobusom delilo ju je od poziva slikarke. Ipak, na dan upisa na ove prestižne studije umetnosti, mama se predomislila, odbila stipendiju i ponovo se ukrcala u autobus, ovog puta za Veliku Jabuku. Privlačnost njujorške eksplozivne, eklektične umetničke scene bila je previše uzbudljiva da bi je ignorisala.

Nije prošlo dugo i danju je radila kao zubarska pomoćnica, a uveče honorarisala u jednoj umetničkoj galeriji u Sohou. Prvi kolega s kojim se sprijateljila u galeriji bio je fini momak po imenu Džim.

Na drugom kraju grada, tata je već mesecima radio kao razvodnik u bioskopu, gde mu je kolega bio Al Paćino. Da, *onaj*

Al Paćino. Zamislite da vas ta dvojica, u jednakim ružnim kaputima i s baterijskim lampama s crvenim kapicama sprovode kroz mračnu bioskopsku salu?

Tata je imao dovoljno sreće da za to vreme dobije nekoliko pozorišnih uloga, ali ne baš toliko da je sebi mogao priuštiti da plaća stanarinu. Velikodušni scenski radnik iz jedne od tih predstava ponudio mu je kauč u svojoj dnevnoj sobi dok tata ne uštedi dovoljno da nađe stan. Zvao se Džim – i bio je mamin kolega u umetničkoj galeriji.

Moji roditelji su iz Ohaja otišli u potrazi za boljim životom. Slučaj i sudbina hteli su da oboje završe u gotovo osmomilionskom gradu i da se, nezavisno jedno od drugog, sprijatelje sa istim čovekom – koji je ne znajući postao njihov Kupidon.

Hvala ti, Džime: doneo si mnogo dobrog.

Posle nekoliko trapavih izlazaka udvoje, na kojima je tatino ćaskanje u dajneru postajalo sve tiše, naslutio je da je, što se mamine naklonosti tiče, situacija došla do „biti il' ne biti". U to vreme igrao je u komadu *Veza*,* na of-Brodveju, i čeznuo je da jedne večeri izvuče Dženet iz galerije kako bi došla u pozorište i videla ga na delu.

Napeta jednočinka donela mu je prvi ukus pohvala kritike i samopouzdanje mu je bilo tačno na visini na kojoj je i trebalo da bude. Tata je te večeri igrao samo za mamu, koja je sedela u prvom redu. Kada joj je video lice za vreme stajaćih ovacija dok se zavesa spuštala, tata je tog časa znao da kroz život više neće ići sâm.

Godinama kasnije opisivaće kako je izgledala istinski opčinjena, čak hipnotisana. Mama pak prepričava to služeći se nešto malo blažim izrazima. (*Džabe se trudiš, kevo, evo nas posle šezdeset četiri godine.*) U roku od samo nekoliko meseci veselo su zajedno utirali sebi put ulicama Menhetna, a mama je već bila u drugom stanju s mojim starijim bratom Emiliom.

* *The Connection* (Jack Gelber, 1959.) (Prim. prev.)

Nisu im, međutim, uvek cvetale ruže. Mama je morala da stavi na čekanje svoj san da postane deo sveta umetnosti, nesebično dajući sve od sebe kako bi tata zadržao svoje mesto u njemu.

Oboje su se mnogo žrtvovali, novca je bilo malo, a posla samo povremeno.

To je razlog što moj otac ima fokus i energiju koji se ne uče nego se stiču. Moram da verujem kako je taj njegov neizgovoreni kredo „nema predaje" nastao u tim teškim vremenima. On poseduje onu istinsku srčanost u koju ne možete da uprete prstom ili je pretočite u reči – ali tu je, stvarna je. Mama je takođe takva – samo što ona naprosto dovede sve u red onda kad niko ne gleda.

Moji roditelji su se venčali dvadeset trećeg decembra 1961. u katoličkoj Crkvi Svetog Stefana u Dvadeset osmoj istočnoj ulici na Menhetnu. Mama je Emilia rodila u Njujorškom porodilištu, dvanaestog maja 1962. Matematika je vrlo jednostavna: Emilio je prvi put prisustvovao venčanju pre no što je prvi put prisustvovao rođenju.

Moji su učili u hodu, trudeći se da ne ponavljaju greške – pristup koji je neprestano povećavao spisak onoga što nisu hteli da njihovo sledeće dete mora da podnese. Biće da su bolnice takođe dospele na taj spisak, zato što se moj brat Ramon, rođen 1963. godine, rodio kod kuće – preciznije, u stanu na Steten Ajlendu. Babica je te večeri javila da je bolesna, pa je palo na tatu i četvoricu njujorških „najhrabrijih"* da dočekaju Ramona. (Čoveče, da sam samo mogao biti muva na tom zidu od letvica i maltera.)

Ime *Ramon* je poteklo od ćaletovog pravog imena, Ramon Antonio Džerard Estevez. (Ti španski katolici imaju imena dugačka čitavu strofu.) Neverovatni inicijali i potencijalna luda monogram-žurka, jer je R.A.G.E.** doslovno preklinjalo da se

* The New York Bravest – vatrogasci. (Prim. prev.)

** Od Ramon Antonio Gerard Estevez; *rage* na engleskom znači bes, gnev, ludovati, besneti i sl. (Prim. prev.)

nađe ugravirano na svim dugmadima za manžetne i akt-tašnama – samo što moj ćale nije nosio ništa od toga.

Kada je 1959. stigao u Njujork, mom ocu je u pozorišnim krugovima diskretno i s nelagodom nagoviješteno da će sa imenom koje zvuči manje španski imati bolje šanse da ostvari svoje ciljeve. Nedugo pre toga beše upoznao kasting direktora po imenu Martin, a kao klinac je mnogo voleo da gleda televizijskog propovednika, biskupa Fultona Dž. Šina. Tako je nastao remiks – a ime Martin Šin ostalo za sva vremena.

Pošto nije bio presrećan zbog ovog svog *nom de lažnjak*, a i ne želeći da zatre svoje kulturno nasleđe, ćale je rešio da će špansku zastavu, umesto njega, morati da ponesu njegova deca.

Možete da zamislite kako je bilo krčiti sebi put u Malibuu početkom sedamdesetih kada se zovete Emilio, Ramon i Karlos. *O, super, došli ste da popravite ogradu*. Naša sestra Rene je prolazila glatko, ne privlačeći pažnju, jer njeno ime naginje u više različitih pravaca.

Možda je tačno da porodicu ne možemo da biramo. Možda je tačno i da možemo (u većini slučajeva) da biramo *kolika* će ta porodica biti. Pored svega što im se u to vreme dešavalo u životu, bilo bi sasvim logično da su posle drugog deteta odlučili da stanu. Istinski sam srećan što nisu.

Godina 1964. imala je da bude prekretnica za mog oca. Njegova poslednja godina bezbrižnosti pre no što je morao da se lati svog najvećeg kreativnog izazova dotad: mene.

POGLAVLJE 4

Da nije bilo ruža (*The Subject Was Roses*) jeste Pulicerom nagrađen dramski komad Frenka D. Gilroja iz 1964. godine. Okej, to je sve što ću da prepišem sa *Vikipedije*. Za ćaleta se ispostavio kao zaista velika stvar. Postava je brojala ukupno troje glumaca: pored tate su igrali Džek Albertson i Ajrin Dejli – njihove energije bile su savršeno usklađene kada su svojom glumom očarali Brodvej i dobili jednoglasne pohvale svih kritičara u gradu. Predstave rasprodate iz večeri u veče, nagrade na vidiku. Dobro, de, dobili su ih Džek i Frenk, ćale nije. Što nije ni bilo naročito važno – tata je oduvek tvrdio kako nikada nije glumio razmišljajući o nagradama, pa ni o onoj „glavnoj". (Mnogo kasnije u karijeri, kada je počeo da ih dobija na lopate, znam da se u dubini duše zasigurno osećao prokleto dobro.)

Jedina nota gorčine u opojnom mirisu *Ruža* osetila se jedne sveže letnje večeri 1967, kada se u gledalištu našao i tatin otac Fransisko. Bilo je to prvi put da je došao da vidi svog sina kao glumca. Izborivši se sa orkanom treme i nesigurnosti, tata je bio na visini zadatka, a prisutni zanemeli od divljenja. Svi sem jednog čoveka – *najvažnijeg* koji se te večeri nalazio u publici. Pre no što je tata uopšte stigao da popriča s njim posle predstave,

Fransisko je u foajeu ugledao plakat sa tatinim novim, fensi američkim imenom i bez ijedne reči otišao iz pozorišta. Tata je bio skrhan. Teret kulturnog nasleđa čitave jedne zemlje izlio se na njega poput tečne vatre La Palme. Kada je o deci reč, roditelji mogu da zajebu stvari gore od ijednog drugog bića u galaksiji. Mogu samo da se nadam da su imali prilike da vrate bar deo te lave natrag u vulkan pre Fransiskove veoma tužne i naprasne smrti 1974. godine.

Ruže su potrajale dobrih nekoliko godina i za to vreme su se nalazile na repertoaru pet različitih pozorišta. Takođe su izbacile tatu u mnogo širu orbitu, koja je obuhvatala i televiziju i film. Usledili su česti pozivi na audicije i počeo je da dobija uloge. U narednih godinu ili dve tata se pojavio u brojnim klasičnim televizijskim serijama, među kojima su bili *Fliper* (*Flipper*), *Nemoguća misija* (*Mission: Impossible*), *Havaji 5-0* (*Hawaii Five-0*), *Maniks* (*Mannix*), *Ajronsajd* (*Ironside*), *Kolumbo* (*Columbo*), kao i u TV filmu *Mongo se vratio u grad* (*Mongo's Back in Town*). (Nisam znao da je uopšte otišao.)

Tada su počela i putovanja, na koja nije išao samo tata nego i ostatak družine, kojoj se u međuvremenu priključila moja sestra Rene, rođena 1967. godine. Važna napomena: doktor Šejbon je i njoj pomogao da dođe na svet, a baš kao i meni, uskraćen joj je status nosioca fenomenalnog srednjeg imena. Nemam pojma kako i zašto ju je zapalo baš *Pilar*. Gledaću da potegnem to pitanje prvi sledeći put kad se porodica nađe na okupu.

Šestopak Estevez-Šin bio je u pokretu, gotovo da nema autobuske stanice, železničke stanice ili aerodroma na kojima se u izvesnom trenutku nismo obreli. Naš dragi drugar Geri Morgan imao je običaj da kaže kako smo mi najcivilizovanija grupa skitnica koje je ikada video. (A pošto je imao dvanaest godina kada se pridružio cirkusu, ovo njegovo opažanje izvesno se može smatrati stručnim.)

* * *

Dvanaestog januara 1969. trupa Estevez-Šin otisnula se na *ozbiljno* putovanje. Bližio se početak snimanja tatinog sledećeg filma, *Kvaka 22* (*Catch-22*) i morali smo – kako god smo znali i umeli – da se domognemo Meksika.

Tradicija da cela porodica bude s tatom sve vreme dok traje snimanje začela se upravo tada u Gvajmasu, gradu u meksičkoj pokrajini Sonori. Tata je, naime, od samog početka zahtevao od svakog studija da se ta klauzula nađe u ugovoru, u suprotnom *ništa* od posla. Bila je to srž na kojoj je počivala stabilnost naše porodice tokom tih egzotičnih godina putovanja po svetu. Ako su te dodatne putne troškove ikada odbili tati od honorara, siguran sam da nije mario. Tata je odrastao toliko siromašan da mu je već i to što više ne nosi rasparene čarape izgledalo kao život na visokoj nozi. Jedva udenut između silnih poslova na televiziji, bio je ovo njegov drugi film za dve godine – bilo je očigledno da će mu vrlo brzo trebati veća fioka za čarape.

Produkcija nas je smestila u skromnu kućicu blizu plaže na sonorskoj obali. *Jedino* čega se sećam iz boravka u Gvajmasu odigravalo se u jednoj prostoriji i obuhvatalo je tri pitanja.

Svakog jutra sam ulazio u tu prostoriju – kuhinju u kojoj smo i doručkovali i ručali i večerali – s palcem u ustima i vukući za sobom svoje verno plavo ćebence, i prilazio mami dok je obavljala raznorazne ranojutarnje poslove.

Tri pitanja:

1. „Koji je danas dan?“

„Četvrtak, Karlose.“ Njen odgovor je uvek bio tačan.

2. „*GDE* smo mi ovo?“

„U Meksiku, ljubavi mamina.“

3. „*Ka' ćemo da idemo KUĆI!?*“

Ono *U* u *kući* bilo je razvučeno poput veličanstvenog finala saksofoniste na završetku žestoke večernje svirke. Budilo je celu kuću, budilo je mrtve – snimanje je trajalo četiri meseca. Posmatrano spolja, sva tri pitanja dobijala su razborite i istinite odgovore. Onome ko ih je postavljao, međutim, nisu donosila ništa sem užasavanja i suza.

Moji roditelji bili su silno zabrinuti. Isto dete koje im je do juče pravilo pakao od života svojom fazom straha od tuđih pogleda – a sada ovo? Mama je imala još troje dece o kojima je morala da vodi računa, a tata posao koji je morao da odradi do kraja. Na osnovu sopstvenog iskustva oca petoro dece, mogu sa sigurnošću da kažem kako život ispunjen obavezama ne dopušta uvek predah potreban da se dečjim željama izađe u susret onog časa kada se izreknu.

Sve i da sada mogu da sednem sa četvorogodišnjim sobom i pokušam da mu kažem nešto pametno, dam neki savet, *šta* bih mu uopšte mogao reći? Kako bi zvučalo, kakav bi utisak ostavilo, kako bi bilo primljeno – ako bi uopšte bilo primljeno?

Ta tri glavna, važna pitanja, naivno postavljena u toj kuhinji u Sonori, odjekuju i kopkaju do današnjeg dana. Poput mačke pred mojim vratima, ostavljene na kiši.

Ka' ćemo da idemo kući? Ispostavilo se da nećemo.

Jedina „kuća" za koju sam dotad znao bio je stan u zgradi bez lifta na uglu Osamdeset šeste i Kolambasa – razbacani delići koji počinju da oblikuju ideju o domu dugo pre no što dete najzad sastavi kompletnu slagalicu koja je definiše: sobe koje deli s braćom, pozajmljeni nameštaj, disciplina i ljubav u paketu.

Moj sledeći koncept doma vrebao je tajanstven na drugom kraju zvižduka s kojim se naš voz uz škripu zaustavio pristigavši iz Meksika. Naš *Skitnica ekspres* stigao je u Grad Anđela.

POGLAVLJE 5

Od kuće koju su moji roditelji iznajmili u Aveniji Saut Kastelo u Zapadnom Los Anđelesu mogao si da dobaciš kamenom do Pikovog bulevara. Bila je nevelika, prizemna, sa travnjakom u prednjem i stražnjem dvorištu. Već na sledećem ćošku izlazilo se na Roksberi drajv, što je bio prvi nagoveštaj da se nalaziš veoma blizu drečave raskoši Beverli Hilsa. Što istočnije od Roksberija, to plići džep. Nije bilo nimalo slučajno što se naša skromna kućica nalazila na samom ulazu u to granično područje, diskretno odvojena od dobro potkoženih stanovnika.

Tata nikada nije bio od onih koji vole da se razmeću bogatstvom. Više se osećao kod kuće baš tamo – kod kuće. Pokušati da ga zamislite u luksuznoj vili bilo bi kao da pokušavate da zamislite Boba Dilana kako roka metal – ponešto jednostavno ne ide jedno s drugim. Što skroz kapiram. Od pre nekog vremena ubeđen sam da čovek, što se u potrazi za identitetom više oslanja na raskoš i bleštavilo, sve više *gubi* identitet. (Potrajalo je dok nisam naučio ovu lekciju, a školu sam *stvarno* skupo platio.)

Privikavanje na Los Anđeles posle Njujorka mnogo nam je lakše palo nego da je situacija bila obrnuta. Klinci najlakše

steknu osećaj za novo okruženje tako što procene kako roditelji reaguju na njega. Moji su izgledali mnogo opušteniji čim smo stigli tamo. Odluka da se preselimo bila je odlična. A čim je mama naučila da vozi, sve je bilo još bolje.

Njujork, Grad koji nikada ne spava, takođe nikada i ne vozi. Zamenivši podzemnu železnicu auto-putevima, mama je nabavila debeli žuti telefonski imenik i plan grada, i hrabro sela za volan. Tata se s moja dva brata nalazio u Italiji, gde su se snimale završne scene *Kvake 22*, ostavivši mamu da se sama snalazi sa mnom i Rene. Pošto love za siterku nije bilo, mama je morala da uči vožnju s nama dvoma na zadnjem sedištu.

Sa preko deset hiljada kvadratnih kilometara prostrtih pred sobom (otprilike kao da sastavite Delaver i Rod Ajlend), mama je počela da vozi tim ulicama. Davala je sve od sebe da se isključi i ne čuje dok joj se deca svađaju i čupaju za kose tik iza leđa. Instruktor vožnje je tokom časova pripaljivao cigarete jednu na drugu. Pojma nemam kako je uspela to da izgura – ali posle šest nedelja položila je vožnju iz prve i postala ponosna vlasnica vozačke dozvole izdate u saveznoj državi Kaliforniji. Sa trideset godina.

Sa slobodom koju je sada imala čim zakrene ključ u start-bravi, odlučila je da uprkos vrućini poznog leta izađe i pogleda neke kuće koje je pronašla u oglasima *El-ej tajmsa* (*LA Times*) u odeljku „Nekretnine". Moji roditelji su, naime, bili u potrazi za nečim sa prihvatljivijom stanarinom. A mama je primetila da cene kuća – što se više udaljavaš od centra obalom prema severu – sve više opadaju. Danas je nemoguće i zamisliti da biste vozeći se magistralom pored Pacifika mogli da stignete do bilo kakve jeftinije nekretnine.

Mamina prva stanica bila je u Pasifik Palisejdsu, a vlasnica kuće koja se izdavala izgledala je kao fina žena. Ipak, čim je

čula da je reč o šestočlanoj porodici, ceo posao je pao u vodu – strahovala je, navodno, da septička jama ne bi podnela toliku decu. U suštini, rekla je mami da uz našu porodicu ide previše *stvarnih govana* da bismo bili poželjni kao podstanari. Suludo je i pomisliti kako se ovaj prelomni trenutak u našem životu sveo na tamo neki senkrup uplašen od povećanja količine klozet-papira.

Mama je zaokružila još jedan oglas, za kuću znatno dalje duž magistrale, koja se nalazila na baš velikom imanju na severnom kraju Malibua. Najvažnije od svega bilo je što se uklapala u naš budžet. Stanarina je iznosila četiri stotine dolara. (Toliko sam nekad trošio svakog meseca na cigarete – *i to kad sam pokušavao da smanjim pušenje.*)

Ljubazni vlasnik imanja, dr Marva, stomatolog poznat po pacijentima poput Liz Tejlor i Muhameda Alija, proveo ju je naokolo. Kuća je bila mnogo veća od one u Kastelu, u rančerskom stilu, a plac veličine nekoliko hektara zapušten do te mere da svakako ne bi privlačio poglede prolaznika na trotoaru. (Što, doduše, nije bilo bitno, budući da nigde u blizini *nije* bilo trotoara.) Mama se zahvalila dobrom doktoru i rekla mu da će mu uskoro javiti šta su odlučili. Potom se žurno odvezla natrag u zapadni Los Anđeles da saopšti ćaletu uzbudljive novosti o kući u Malibuu. Njega, međutim, vest nije preterano oduševila – lokacija na kojoj su trenutno živeli, blizu centra grada i svih studija, predstavljala je pogodnost koje nije bio rad da se odrekne.

Nedelju dana posle toga Čarls Menson poslao je svoju ekipu demona ispranog mozga u Sijelo drajv, gde su na jeziv način ubili petoro ljudi. Koliko naredne večeri ponovo su otišli u krvavi pohod. Moji roditelji su ove tragične događaje shvatili kao ozbiljan znak da je vreme da naša mala družina spakuje kofere i odseli se nešto severnije. Nedugo posle mog četvrtog rođendana, to smo i uradili.

Pripadnici naroda Čumaš nazivali su to mesto „glasni zvuci talasa“. Pripadnici drugih lokalnih domorodačkih zajednica tvrde da kovanica sastavljena od reči *mali* i *wu* znači „gde se planine spajaju s morem“. Mi smo naprosto preuzeli ime koje su mu dali jebeni *Bič bojsi*: Malibu. To predivno mesto postalo je i ostalo moj dom.

Konačno.

POGLAVLJE 6

Rođendani su, dok sam odrastao, za mene značili dve stvari: završetak leta i početak školske godine. Dvostruki udarac pravo u stomak, koji nikako nisam mogao da izbegnem. Leto mi je proletalo kao da je premontirano u petnaestominutni film, dok se škola razvlačila kô gladna godina. Šesti rođendan proslavio sam u našoj iznajmljenoj kući u Malibuu, koju smo od milja nazvali Marvin ranč. Tada sam se najzad, prvi put u životu, našao na pragu obaveznog pohađanja *prave* škole. (Nešto malo „predškolskog" obrazovanja na tatinim setovima tu i tamo svodilo se uglavnom na bojice i lepak.)

Moje robijanje zvanično je započelo polaskom u prvi razred. Trajanje kazne – dvanaest godina. Bez prava na skraćenje zbog dobrog vladanja. A zločin za koji sam proglašen krivim? To što sam klinac s namerom da odrastem.

Moj stric Majk, jedan od pedesetorice tatine braće, pomagao mu je, po dogovoru, da me isporuči u Osnovnu školu „Huan Kabrijo" prvog dana polugodišta. Nalazila se svega nekoliko minuta vožnje daleko, zavučena nekoliko stotina metara daleko od Pacifičke magistrale. Tata me je odveo do kola, smestio me na zadnje sedište i vezao mi pojas, a onda se vratio u kuću da pozove čika Majka.

Motor je radio, a ja sam bio sâm. Njima dvojici se iz nekog razloga nije žurilo. Možda su čekali da mi mama spakuje ručak ili skuva po šolju organske kafe za usput. Koji god da je bio razlog zastoja, dao mi je dovoljno vremena da pretražim svoju najdražu stvar, nevidljivu kesu sa paklenim planovima.

Tata i Majk su konačno izašli iz kuće i mora da su pomislili da sam se sakrio između sedišta da ih prepadnem ili da sam iskoristio priliku da odremam uoči velikog dana. Potom su zavirili u kola: od mene ni traga ni glasa. Tata se vratio u kuću, a Majk je proverio da nisam u garaži. Ali deteta nigde. Vratili su se do karavana, čiji je motor brundao u leru, i dogovorili se o strategiji:

„Ti obiđi oko kuće s leve strane, ja ću sa desne, pa da vidimo možemo li da ga isteramo iz skrovišta“, reče mu tata.

„Nije mogao daleko da ode“, odvrati Majk dok je gegajući se kretao u potragu za mnom. Majk je imao veštačku nogu, pa je njegovo geganje bilo nešto izraženije nego kod prosečnog strica. Bila je 1971. i proteze su još bile glomazne i škripave. Majkova je izgledala kao da ju je drpio s groblja lutaka za izloge. Da budem iskren, bilo je to sidro sa nožnim prstima, ali bilo je to čika Majkovo sidro, a čika Majk je najčešće bio naš.

Tata još nije do kraja obišao svoju polovinu, kad se Majk javio odnekud izdaleka. „Nađe li malog, brate?“ Na to tatin glas odvrati sa sasvim suprotnog kraja: „Jesam đavola.“

Sedeo sam u mraku, pravom *crnom* mraku – na podu improvizovane šupe pokraj stražnjeg zida kuće. Oko mene prašnjava paučina i buba-mokrice, moje šake čvrsto obavijene oko nečega hladnog i tvrdog. Čuo sam ih. Neke reči na dva prsta od mene, ostale kao sa meseca. Mogu li oni *mene* da čuju?, pomislio sam.

Majkova teška noga strugala je po šljunku i onda prestala da struže tačno ispred mog bunkera.

Tatini mladalački koraci dogalopirali su do njega.

„Kako se, dođavola, nismo setili da pogledamo *ovde*?“, upita Majk.

U taj mah su obojica povukli po jedno krilo drvenih vrata, koja su se otvarala naopako, kao na Kenedijevom linkolnu.

U teskobni prostor navrla je zaslepljujuća svetlost sunca i otkrila moje skrovište. Iza i oko mene lopate i stare metle, čitava jedna mrtva šuma. Kolena privučenih na grudi stezao sam u rukama izudaranu crvenu ciglu dok su mi suze spirale prašinu sve do brade.

Sećam se da su njih dvojica zurili u mene pokušavajući da shvate šta se dešava. To što sam zbrisao i sakrio se – i hajde-de. Ali *cigla*? Pošto sam vrlo dobro znao ko će da krene u poteru za mnom, zašto sam, zaboga, osećao očajničku potrebu za bilo kakvim hladnim oružjem? Da li je moj sledeći veliki potez podrazumevao da prospem mozak ćaletu i svom najdražem stricu? I šta onda – da zapalim u brda i živim u šumi?

Razoružali su me, otresli prašinu s mene i odveli me natrag u kola.

Dok mi je vezivao pojas, Majk mi je ispričao o svom prvom danu u školi kad je bio klinac – pošto nisu imali para za cigle, reče, ščepao je konzervu pasulja. Istinita ili ne, priča je razvedrila atmosferu i vratila strah od škole natrag u tubu.

Tata i Majk su me u učionici predali ljubaznoj gospođi natapirane kose. Usledila su upoznavanja s gomilom dece kojima nisam zapamtio lica, raspoređivanje u klupe. Odrasli su bili zadovoljni, čak su i odahnuli. Razmenjeni pozdravi i onda je čas mogao da počne.

Kad sam shvatio da ni tata ni Majk neće ostati sa mnom, počeo sam da silazim s pameti, ciglu po ciglu. Jedini način da se povrate red i mir bio je da tata ostane tu, dok je Majk odvozio jedan ili dva kruga oko škole. (Pretpostavljali su da će pet minuta biti dovoljno da se sredim.) Ali Majk je mogao da vozi do San Franciska i nazad, i to ništa ne bi promenilo. Tati nije bilo mrdanja.

Sličan scenario odigravao se i naredne dve godine. Ne svakog dana, već obično tokom prvih nekoliko nedelja nove školske godine.

Promena je za mene bila poput opreznog umakanja nožnog palca u nepoznatu vodu. Aligatori, jegulje, neznanci. Trebalo je i vremena i strpljenja, dveju stvari koje su moji roditelji već crpeli iz rezervi (ili im ih je možda bilo i ponestalo). Što se ovoga tiče, sa mnom su imali pune ruke posla, umnogome isto kao što sam *ja* imao pune ruke one cigle. Kad se iz ove perspektive osvrnem na to, shvatam da ona cigla nije bila oružje – bila je simbol.

Godinu dana pošto smo se doselili na Marvin ranč, dobili smo šut-kartu. Mora da je zubar slavnih ličnosti povisio stanarinu ili tražio da moji podele s njim troškove nove septičke jame. Šta god da je bilo posredi, više nismo bili poželjni kao podstanari i bilo je jasno da moramo da nađemo nešto drugo. Tako smo se preselili u još jednu iznajmljenu kuću, koja se nalazila na suprotnoj strani magistrale, u Aveniji Berdvju, tihoj ulici u severnom delu naselja poznatog kao Point Dum. Mnogo pre no što je učenje svoje adrese napamet, za slučaj da se izgubiš ili da te otmu, ušlo u modu, ja sam svoju znao da odrecitujem u jednom dahu:

„Sedam-dva
Jedan-dva
Berd-vju
Avenija,
Ma-li-bu.“
Moji prvi stihovi.

Kuća je bila prizemna, spavaćih soba je bilo malo, kupatila još manje, a nalazila se bogu iza tregera, pa još pola dana hoda odatle. U kući nije bilo ni komada nameštaja. Mi nismo imali ni komad nameštaja. Vremena u Aveniji Berdvju bila su prilično teška. Emilio me je baš nedavno podsetio kako smo nas četvoro spavali u istoj sobi, u vrećama za spavanje poređanim na podu – čitavu godinu dana.

Kad nisam „kampovao“ u novoj kući, išao sam u novu školu: Osnovna škola Kardin, franšizni lanac koji je vukao korene iz 1930-ih. Ovu su otvorili u Malibuu i smestili je daleko od pogleda, blizu vrha kanjona.

Arhitekta jedinstvenog pristupa učenju koji se praktikovao u ovim školama bila je Mej Kardin, a sve se zasnivalo na fonici, zvučnom metodu učenja. Koncept se temeljio na uvođenju slika, koje su se povezivale sa glasovima, da bi se potom formirale reči nadahnute percepcijom. (Hej, Mej, mi to već imamo; zove se *televizija*.)

Svega nedelju dana sam išao u tu školu kad su moji roditelji pozvani da se pojave pred glavnim bajom. (Ne Mej, ona je tada bila već odavno u penziji i prebrojavala svoje ratne obveznice.)

Problem je bilo moje odbijanje da ustanem prilikom izgovaranja Zakletve zastavi. Moj glavni prigovor odnosio se na deo o Bogu. Nije mi se činilo da je pošteno što mi nije bilo dato da biram. (Možda je trebalo da se On i ja prvo malo družimo pre no što me primoraju da se upustim u toliki rizik.)

Uvek sjajan medijator, tata je došao i ugasio vatru. Postigli su kompromis, prema kojem nisam morao da ustanem, a ako ipak ustanem, nisam morao da recitujem zakletvu. Problem je bio rešen, a vode ponovo dovoljno mirne da nastavim spokojno koračanje kroz mrtvaju fonike.

Sećam se da sam zapravo uživao u ponekim forama koje su primenjivali u Kardinu, ali isto tako se sećam i da odjednom više *nisam* išao u tu školu. Moje učenje foničkim metodom bilo je prekraćeno kada je tata odveo celu družinu u Kolorado, glavnu lokaciju na kojoj se snimao film *Pustara* (*Badlands*), koji je promenio pravac tatine karijere. Snimanje je trajalo skoro tri meseca, a kada je njegov lik spržen na električnoj stolici – tata je završio svoj posao u tom budućem *klasiku* i *Skitnica ekspres* je otutnjao natrag u Malibu.

Tajming *Pustare* poklopio se sa školskom godinom na takav način da nisam mogao da nastavim tamo gde sam stao. Uredno praćenje nastave *uvek* je bilo pokretna meta.